

Ymateb i adroddiad Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar Gronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio

Rydym yn croesawu casgliadau'r adroddiad ac yn cynnig yr ymateb canlynol i'w argymhellion:

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru ddangos ei bod wedi gwneud newidiadau priodol fel bod trefniadau llywodraethu, goruchwyllo ac atebolrwydd yn gadarn, wedi'u diffinio'n glir a bod pob parti dan sylw yn eu deall, mewn cysylltiad â'r Gronfa, ond hefyd mewn cysylltiad â'r holl weithgareddau eraill y mae Llywodraeth Cymru yn ymgymryd â nhw.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae Llywodraeth Cymru wedi cryfhau ei threfniadau llywodraethu ac atebolrwydd yn sgil yr adrefnu mewnol a ddigwyddodd ym mis Gorffennaf 2015, a hynny drwy:

- Benodi set o "Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol" newydd ar lefel cyfarwyddwr, i ysgwyddo cyfrifoldeb personol ar gyfer meysydd allweddol ym musnes Llywodraeth Cymru, a hefyd yr atebolrwydd ar gyfer y meysydd hynny.
- Diweddarau *Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru*, a chyhoeddi'r fersiwn diwygiedig.
- Cyhoeddi cyfres o Hysbysiadau Prif Swyddog Cyfrifyddu er mwyn cryfhau trefniadau, gan gynnwys materion megis trosglwyddo cyfrifoldebau yn sgil newidiadau i'r peirianwaith llywodraethu.

Mae Llywodraeth Cymru yn cryfhau ei threfniadau goruchwyllo drwy:

- Ad-drefnu ei Phwyllgorau Llywodraethu Corfforaethol yn Bwyllgorau Archwilio a Sicrhau Risg sy'n gydnaws â'r trefniadau mewnol newydd ar gyfer creu grwpiau (ers mis Gorffennaf 2015). Bydd hyn yn sicrhau mwy o gydweithio rhwng y grwpiau Archwilio a Sicrhau Risg a phrif Bwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Llywodraeth Cymru drwy fod aelodau anweithredol yn aelodau o'r ddau.
- Gweithredu dull cyffredin newydd o gynllunio busnes sy'n atgyfnerthu'r 'llwybr clir' o'r Rhaglen Lywodraethu i'r camau a gymerir gan Lywodraeth Cymru, ac sy'n cynnwys, fel elfennau safonol, gerrig milltir a mesurau perfformiad yn erbyn amcanion busnes.

Argymhelliad 2

Pe byddai Llywodraeth Cymru yn sefydlu cyrff hyd braich yn y dyfodol, mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yn rhaid i swyddogaethau a rolau Aelodau Bwrdd y cyrff hyn gael eu diffinio'n glir a bod yn rhaid i bawb dan sylw eu deall.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Cafodd *Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru* ei diweddarau'n sylweddol a'i hailgyhoeddi - mae bellach yn fwy darllenadwy a dealladwy. Rydym hefyd wedi ffurfioli'r modd y mae ein gwahanol gyrff hyd braich yn cael eu categorio. Mae canllawiau a thempledi ar gyfer dogfennau allweddol eisoes wedi eu datblygu ar gyfer mathau cyffredin o gyrff, ond ystyrir ymhellach a oes angen canllawiau manylach ar gyfer is-gyrff hyd braich lle mae angen mwy o fanylder oherwydd yr her llywodraethu sy'n gysylltiedig â gweithgarwch masnachol. Ar hyn o bryd, mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag Academi Wales i ddatblygu deunydd cynefino ar gyfer aelodau newydd o'r Bwrdd.

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod mesurau yn cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod gan Aelodau'r Bwrdd yr arbenigedd a'r gallu priodol i gyflawni eu dyletswyddau a'u bod yn derbyn hyfforddiant cynefino digonol a phriodol.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae'r Uned Penodiadau Cyhoeddus yn dilyn gweithdrefnau trwyadl wrth wneud penodiadau cyhoeddus. Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wrthi'n datblygu deunydd cynefino ar gyfer aelodau newydd o'r Bwrdd; ac yn ddiweddar mae Academi Wales wedi datblygu rhaglen gynefino ar gyfer aelodau byrddau'r GIG, ac mae hon yn cael ei hadolygu a'i haddasu er mwyn iddi fod yn briodol ar gyfer pob penodiad cyhoeddus newydd. Bwriedir i'r cwrs cynefino cynnig cyfres dreigl o fodiwlau a ddarperir ddwywaith y flwyddyn.

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod capasiti a gallu Byrddau yn cael sylw gofalus pryd bynnag y bydd aelodau'n absennol neu'n methu â chymryd rhan oherwydd gwrthdaro rhwng buddiannau.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Bydd Uned Llywodraethu Corfforaethol Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Phenaeithiaid Gweithrediadau ar draws Llywodraeth Cymru i adolygu'r canllawiau ar gyfer penodi byrddau a rheoli gwrthdaro buddiannau, yn enwedig yn achos is-gyrff hyd braich. Ystyrir pa ddulliau fyddai'n addas ar gyfer rhoi sylw i hyn, ar y cyd â'r byrddau eu hunain, er enghraifft, gallai hyn fod yn rhan o becyn hyfforddiant a darperir i'r aelodau drwy Academi Wales.

Argymhelliad 5

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai fod yn eglur pwy yw swyddog cyfrifyddu mewnol Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am gyrff hyd braich, yn enwedig lle mae swyddogion yn gweithredu y tu allan i'w trefniadau rheoli llinell arferol.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae'n debygol mai etholiadau'r Cynulliad ym mis Mai 2016 fydd y prawf ymarferol nesaf o'r gweithdrefnau gwell sydd ar waith eisoes i reoli cyfrifoldebau swyddogion cyfrifyddu. Cyn yr etholiadau, bydd Uned Llywodraethu Corfforaethol Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Phenaeithiaid Gweithrediadau ar draws Llywodraeth Cymru i adolygu a mireinio trefniadau. Byddant yn gwneud hynny er mwyn sicrhau bod trefniadau'n parhau'n eglur a bod llwybr clir yn bodoli rhwng y timau noddi a'r swyddog cyfrifyddu mewnol priodol ar ôl i unrhyw newidiadau gael eu gwneud, a bod y llwybr clir hwn wedi'i ddatgan yn ddiamwys.

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid gwella'r canllawiau a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer ei swyddogion sy'n bresennol mewn cyfarfodydd bwrdd allanol, gan nodi'n benodol ei bod yn ofynnol i sylwedyddion ddarparu adroddiad ysgrifenedig i'w rheolwr llinell am eu gweithgareddau a'r penderfyniadau allweddol a wnaed.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae Uned Llywodraethu Corfforaethol Llywodraeth Cymru eisoes wedi bod yn gweithio gyda thimau noddi i ddatblygu cylch gorchwyl i helpu sylwedyddion newydd Llywodraeth Cymru mewn perthynas â Cymwysterau

Cymru a Hybu Cig Cymru. Mae'r Uned Llywodraethu Corfforaethol nawr yn bwriadu datblygu cylch gorchwyl y gellir ei ddefnyddio fel templed, ynghyd â chanllaw arferion gorau, ar gyfer swyddogion sy'n mynd i gyfarfodydd bwrdd allanol. Caiff y gofyniad i baratoi adroddiadau ysgrifenedig ei ystyried fel rhan o'r gwelliannau hynny; a rhoddir ystyriaeth hefyd i'r ffordd orau o gadw cofnod o unrhyw arsylwadau.

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn cydnabod bod gweithdrefnau mwy eglur wedi'u sefydlu'n ddiweddar ar gyfer trosglwyddo portffolios rhwng adrannau Llywodraeth Cymru. Mae'n argymhell bod y gweithdrefnau hyn yn cael eu hadolygu yng ngoleuni ein hymchwiliad ac yn cael eu cryfhau yn unol â hynny.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae'n debygol mai etholiadau'r Cynulliad ym mis Mai 2016 fydd y prawf ymarferol nesaf o'r gweithdrefnau gwell sydd ar waith i ymdrin â throsglwyddo portffolios rhwng Grwpiau newydd Llywodraeth Cymru, os bydd newidiadau i bortffolios Gweinidogion. Cyn yr etholiadau, bydd Uned Llywodraethu Corfforaethol Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Phenaeithiaid Gweithrediadau ar draws Llywodraeth Cymru i adolygu a mireinio'r gweithdrefnau i sicrhau eu bod yn parhau'n gadarn.

Argymhelliad 8

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai'r Pwyllgor sy'n ein holynu yn y Pumed Cynulliad fonitro'r broses o drosglwyddo busnes ar lefel Gweinidogion a swyddogion yn Llywodraeth Cymru a rhwng ei hadrannau, mwyn chwilio'n ofalus am dystiolaeth bod y newidiadau hyn wedi eu rhoi ar waith.

Ymateb: Mater i'r Cynulliad Cenedlaethol yw'r argymhelliad hwn.

Argymhelliad 9

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylid adolygu prosesau caffael Llywodraeth Cymru er mwyn atal gwybodaeth masnachol-sensitif rhag cael ei datgelu'n ddiangen i'r farchnad.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae ffrwd waith Llywodraethu Masnachol wedi ei chreu i adolygu holl arferion a pholisïau caffael Llywodraeth Cymru. Canlyniad hynny fydd mwy o reolaeth a chymorth mewn perthynas â'r holl weithgarwch caffael sy'n digwydd o fewn Llywodraeth Cymru. O fewn y ffrwd waith hon, datblygir canllawiau ychwanegol a hyfforddiant ar gyfer staff sy'n ymgymryd â gweithgarwch masnachol ar ran Llywodraeth Cymru.

Argymhelliad 10

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn cymryd camau mewn perthynas â'i phortffolio asedau sy'n weddill er mwyn sicrhau bod ganddi berchnogaeth gyfreithiol glir ar bob ased, bod ganddi'r prisiadau diweddaraf a bod ganddi ddealltwriaeth lawn o'r ffordd orau o sicrhau bod eu potensial ar gyfer datblygiad yn cyd-fynd ag amcanion polisi ehangach.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Er mwyn sicrhau perchnogaeth gyfreithiol, bydd Llywodraeth Cymru yn cymryd pob cam i ddilysu'r teitl yn briodol cyn ei waredu.

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n cwblhau strategaeth ar gyfer rheoli asedau corfforaethol er mwyn cryfhau'r cysylltiad rhwng ased a pholisi Gweinidog. Hefyd, bydd yn cyflwyno proses ar gyfer adolygu asedau'n rheolaidd. Cyhoeddir y strategaeth hon yng ngwanwyn 2016.

O ran daliadau ased Llywodraeth Cymru:

- Rydym wedi cysylltu â'r Gofrestrfa Tir i sicrhau bod yr asedau tir ac eiddo wedi eu cofrestru'n ffurfiol yn enw Gweinidogion Cymru, mewn nifer o feysydd portffolio. Cwblhawyd yr ymarfer hwn yn 2011.
- Yn unol â'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, mae holl asedau eiddo (gwerth dros £5,000) y mae Llywodraeth Cymru yn berchen arnynt wedi eu prisiu'n unol â'u dosbarthiad a'u defnydd.
- Pan fydd ased yn cael ei ddatgan yn 'ased dros ben' a'i baratoi ar gyfer ei waredu, caiff prisiad marchnad benodol ei baratoi'n annibynnol, a chaiff y teitl a ddelir gan Weinidogion Cymru ei ddilysu fel sy'n briodol.
- Mae'r Gweithgor Asedau Cenedlaethol wedi cyhoeddi canllawiau ar gyfer trosglwyddo tir, sy'n cynnwys gofynion i gael prisiad annibynnol.
- Mae gan bob adran sy'n dal eiddo gynllun cyfredol ar gyfer rheoli asedau, sy'n cynnwys sut mae asedau'n helpu i fodloni anghenion busnes a pha ddarpariaethau llywodraethu sydd ar waith i reoli'r asedau hynny.

Argymhelliad 11

Rydym yn argymhell bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru, fel mater o frys, fynd i'r afael â'r gwendidau yn ei diwylliant sefydliadol sydd wedi golygu nad yw ei phrosesau cadw cofnodion yn ddigon trylwyr.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Cwblhaodd Llywodraeth Cymru ddau brosiect rheoli cofnodion yn ystod 2014/15 a 2015/16, y naill yn edrych ar reoli e-byst a chofnodion, a'r llall yn edrych ar sut i wella ein system cadw cofnodion electronig. Cynhaliwyd asesiad o'r trefniadau rheoli gwybodaeth gan yr Archifau Cenedlaethol yn ystod mis Mawrth 2015, a chafodd eu hadroddiad ei gyhoeddi ym mis Rhagfyr 2015. Mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu Cynllun Gweithredu i roi sylw i'r argymhellion a wnaed gan yr Archifau Cenedlaethol, ac yn unol â'u hawgrym, rydym wedi ymgorffori argymhellion Adolygiad Syr Alex Allan yn y cynllun hwn. Mae ein dull gweithredu sylfaenol yn canolbwyntio ar reoli gwybodaeth ar lefel yr uned fusnes yn hytrach na thrwy gofrestr ganolog o asedau gwybodaeth. Mae profiad yn dangos bod y dull hwn yn fwy effeithiol o ran meithrin dealltwriaeth gadarn o'n hasedau gwybodaeth a'r materion cysylltiedig sy'n ymwneud â rheoli gwybodaeth.

Argymhelliad 12

Rydym yn argymhell bod yn rhaid hysbysu Gweinidogion Cymru os bydd unrhyw un sy'n gweithredu ar eu rhan yn gwyro mewn modd perthnasol oddi wrth gynllun y cytunwyd arno yn flaenorol gan greu'r potensial i gael effaith niweidiol ar werth am arian, er mwyn iddynt allu ystyried y mater.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Er mwyn cyflawni'r cam gweithredu hwn, bydd angen datblygu canllawiau clir a chyson o ran yr hyn a olygir wrth wyro "mewn modd perthnasol", a hefyd sut mae gwerth am arian yn cael ei ddiffinio a'i asesu. Bydd hefyd angen cadarnhau bod gan bob parti sy'n gweithredu ar ran Gweinidogion Cymru gylch gorchwyl clir y maent yn ei ddeall, ac sy'n nodi disgwyliadau Gweinidogion Cymru. O ran Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, gweithredir

trefniadau llywodraethu sydd wedi ei eu hen sefydlu er mwyn darparu'r sicrwydd hwn.

Serch hynny, o ran is-gyrff masnachol hyd braich, mae'n bosibl nad yw eu pwrpas wedi ei ddiffinio mor glir, a bod llai o eglurder ynghylch dymuniadau penodol Gweinidogion. Mae'n fwy tebygol y byddai gwyro yn yr achosion hyn yn cael canlyniadau mwy sylweddol. Oherwydd hynny, i ddechrau, ar yr is-gyrff hyd braich y bydd Uned Llywodraethu Corfforaethol Llywodraeth Cymru yn canolbwyntio ei hymdrechion. Bydd yr Uned yn gweithio gyda Phenaethiaid Gweithrediadau ar draws Llywodraeth Cymru i gytuno ar ystyr y termau a ddefnyddir, a hefyd i adolygu'r trefniadau llywodraethu sydd ar waith rhwng is-gyrff a thimau noddi. Rhoddir pwyslais penodol ar ddarparu canllawiau ar gyfer y gofynion adrodd.

Gan edrych ymlaen, bydd cyflwyno dull cyffredin newydd o gynllunio busnes ar draws Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod ein dulliau gweithredu yn fwy trylwyr er mwyn troi blaenoriaethau Gweinidogion yn rhaglenni gwaith sy'n esgor ar y camau gweithredu a'r gweithgareddau pwrpasol. Bydd pennu cerrig milltir ar gyfer camau gweithredu a gweithgareddau, a ffyrdd o'u mesur, yn helpu swyddogion i nodi unrhyw wyro mewn modd perthnasol o'r cynlluniau y cytunwyd arnynt.

Argymhelliad 13

Rydym yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru a Chronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio ystyried yn ofalus a oes unrhyw reswm posibl dros gymryd camau yn erbyn Lambert Smith Hampton (ac yn erbyn Amber mewn cysylltiad â'i rôl yn goruchwyllo Lambert Smith Hampton) o safbwynt:

- y cyngor a ddarparwyd i Fwrdd y Gronfa ynglŷn â'r gwerthiant; a**
- thelerau ei gontract penodi wrth weithredu ar ran SWLD a'r Gronfa.**

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae proses gyfreithiol wedi ei chychwyn yn erbyn Rheolwyr Buddsoddi'r Gronfa, Lambert Smith Hampton. Rydym yn adolygu'n sefyllfa'n barhaus i weld a oes angen cymryd camau cyfreithiol pellach.

Argymhelliad 14

Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru ystyried cyfeirio Lambert Smith Hampton at ei gorff proffesiynol.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Rydym wedi ysgrifennu i Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig, gan roi iddo'r dystiolaeth sydd yn ein meddiant ynghylch ymddygiad Lambert Smith Hampton yn yr achos hwn.

Argymhelliad 15

Mae'r Pwyllgor yn argymell y dylai Llywodraeth Cymru gyfleu ein barn i Lywodraeth y DU y dylid cyfeirio'r trafodiad gwerthu at y UE ar gyfer ystyriaethau Cymorth Gwladwriaethol. Nodwn mai mater i Lywodraeth y DU yw penderfynu a ddylid cyfeirio'r mater ai peidio, gan na allwn ni na Llywodraeth Cymru wneud hynny'n uniongyrchol.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Rydym wedi ysgrifennu i'r Adran Busnes, Arloesi a Sgiliau fel sy'n briodol.

Argymhelliad 16

Mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru sicrhau yr ystyrir trefniadau gorswm cadarn pryd bynnag y mae'n gwaredu asedau cyhoeddus y mae potensial i'w datblygu yn y dyfodol.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i gael cyngor marchnata allanol ynghylch yr asedau y pennir y dylid eu gwaredu. Caiff darpariaethau "adfachu" neu "gorswm" eu cynnwys lle bo hynny'n briodol. Mae *Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru (A4.14.12)* yn hollol glir o ran yr amgylchiadau lle y dylid ystyried gorswm pan waredir ased. Bydd Llywodraeth Cymru yn cymryd camau i argymhell y dylai cyrff hyd braich ddilyn polisi tebyg. Mae arferion da ar gyfer gwaredu hefyd yn cael eu nodi'n glir yng nghanllaw Cydlynu Ystâd a Phrotocol Trosglwyddo Tir a gyhoeddwyd gan y Gweithgor Asedau Cenedlaethol ym mis Mehefin 2014, ac sydd ar gael i'w weld ar dudalen Asedau Cymru.

Argymhelliad 17

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru gryfhau'r trefniadau ar gyfer monitro a goruchwyllo ei chyrff hyd braich, a sicrhau yn benodol bod unrhyw bryderon yn cael eu nodi a'u symud i fyny'r gadwyn fewnol yn gyflym.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Bydd Uned Llywodraethu Corfforaethol Llywodraeth Cymru yn darparu gweithdai i dimau noddi sy'n goruchwyllo is-gyrff masnachol hyd braich, gyda'r nod o werthuso unrhyw wahaniaethau mewn arferion, nodi'r arferion gorau ac yna gweithio gyda thimau noddi i ddatblygu canllawiau cyffredin a safonau gofynnol ar gyfer arferion. Edrychir ar bob agwedd ar nawdd, gan gynnwys uwchgyfeirio pryderon. O wneud hynny, caiff cymuned o ymarferwyr ei datblygu o fewn Llywodraeth Cymru. Caiff y camau i'w cymryd mewn perthynas â safonau posibl ar gyfer arferion gweithgareddau noddi ehangach eu hystyried yng ngoleuni'r gwersi a ddysgir o'r ymarfer hwn.

Argymhelliad 18

Er mwyn sicrhau llinellau atebolrwydd a rheoli clir a chadarn yn y dyfodol, mae'r Pwyllgor yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru ddynodi Uwch Swyddog Cyfrifol ar gyfer pob rhaglen neu brosiect o bwys y mae'n ymgymryd ag ef, gyda llinellau atebolrwydd eglur i Weinidogion Cymru.

Ymateb: wedi ei dderbyn. Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pa mor bwysig yw rheoli prosiectau a rhaglenni mewn modd priodol. Mewn ymateb i'r pryderon a godwyd yn sgil profiadau Gronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio, cychwynnwyd adolygiadau o'r trefniadau llywodraethu ar gyfer eu prosiectau a'u rhaglenni mawr drwy dimau grwpiau gweithrediadau. Byddwn ni nawr yn ailadrodd y broses hon ar draws Llywodraeth Cymru gyfan fel rhan o'r paratodau ar gyfer y Llywodraeth nesaf.